

גלין זה נתנדב ע"י ג.ב.נ.
לע"נ בעל הילקוט סופר יא"צ

כ"ב סיון

להצלחה בכ"ע וכל מילי
דמיטב

בחקותי תשפ"ב גלין קב שנה ג

מליצי יושר

זרע שמשון

רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמיא ועיניכם תראנה בנים
ובני בנים כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו',
בני חיי ומוחגי טב.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ז"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת.
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורגשטיין זצ"ל:
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקווינלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימינים בה

ילקוט סופר

רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמוד או יפרסם דבריו
אני אטיב עמכם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איה מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שומע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמכם
לטוב להם כל הימים

לב העברי

רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבשו בי תומכי.

אתון דאורייתא

רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגנשטערן זצ"ל
בהספדו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייסיע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

בן לאשרי

רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נזר בכל יום על כל אלה שיעייש
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים שיועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי זכה ליר"ש,
הצלחה בכל טוב, בזה ובבא,
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

חזון יחזקאל

רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הנ"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספדו בשעת הלוייה הכריז:
נצטווית מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שימליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבבות אפרים אר"ח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב? פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה? פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען? פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

ווייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב,
און ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל, וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר
פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

זרע שמשון

לע"נ הרה"צ ר' אלעזר שפירא ב"ר מרדכי זצ"ל מקוויאשד יא"צ כ"ד אייר
וזכרתי את בריתי יעקב. וברש"י הביא מחז"ל בחמשה מקומות כתיב "יעקוב" מלא, ו"אליה" חסר, דבחמשה מקומות נטל יעקב
אות ו' משמו של אליהו ערבון שיבוא ויבשר גאולת בניו. וצ"ב מהו הענין של נטילת אות זו, ומדוע דוקא חמשה פעמים, ועוד
צ"ב מה איכפת לו ליעקב על בשורה זו, ומדוע צריך שהגאולה תבוא דוקא ע"י בשורה שיבשר אליהו מקודם.
ויש לפרש ע"פ מה שאיתא במדרש (ילקוט שמעוני מלאכי רמז תקצ"ה) עה"פ "הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא", אם אין
ישראל עושים תשובה אינם נגאלים, ואין עושים תשובה עד שיבוא אליהו, שנאמר "הנה אנכי שולח" וגו', מה כתיב אחריו
"והשיב לב אבות על בנים", ע"כ. וחזינן מזה, שדוקא כשיבוא אליהו הנביא ויבשר לבני ישראל על הגאולה שמתקרבת, אזי יגל
לבם בקרבם, ומחמת שמחה זו יתעוררו לעשות תשובה מאהבה, ובודאי שאף אליהו כשיבשר להם על כך, יעוררם וידבר על
לבם לעשות תשובה, אבל בלי בשורה זו אי אפשר שיתעוררו באמצע שנות הגלות לעשות תשובה שלימה, ואם לא יעשו
תשובה אי אפשר שתבוא הגאולה, שהרי אם אין עושים תשובה אינם נגאלים. ולכן יעקב לקח ערבון מאליהו להיות מובטח
שאכן כשיהיה זמן הגאולה יבוא ויבשר לבני ישראל קודם זמן הגאולה, בכדי שיעשו תשובה ויהיה הגאולה, ולא תידחה חלילה
מפני שעדיין לא עשו ישראל תשובה.
וענין אות ו' דוקא, לפי שידוע שע"י עוונות בני ישראל נגרם פירוד באותיות השם המיוחד, ובפרט באות ה' האחרונה,
שנתרחקה אות ה' אחרונה מן האות ו'. ובשמו של "אליהו" יש שלשה אותיות משמו של הקב"ה, וחסרה אות ה' אחרונה, היינו
שמרומז בזה על ענין הפירוד של אות ו' מאות ה'. ולכן לקח יעקב את האות ו' חמשה פעמים כמספר אות ה', לרמז בכך שלא
יהיה נראה בשמו האות ו' מבלי האות ה', וכשיבוא ויבשר לבניו על הגאולה ישיב לו את האות ו', כי אז יחזור היחוד של

מזמור לתודה

בשמחה רבה הנני להודות להשי"ת על הישועות שזכיתי לראות בכמה ענינים. כפי שהתפרסם בעלון החשוב, בחרתי לעצמי את עצת **"כ"ק אדמו"ר מסקולען זי"ע"** להיות שותף בגליון כל שבוע בסכום קטן, ואכן לאחר מספר שבועות אני זוכה להודות לה' על העבר ולבקש על העתיד.

בהזדמנות זאת הנני להזמין את תושבי קנדה - מונטריאל וטורונטו, להיות שותפים בהחזקת הגליון כדי לזכות לברכת רבותינו זיע"א מליצי יושר. (ידוע לי מקרוב שהגבאי המסור בקנדה להגליון, **"הרה"ג המפורסם מוה"ר יאיר כהן שליט"א**, עומל קשות לכיסוי הגליון).

בברכה נאמנה - **י.ו. מאנטריאל**

תגובת המערכת

בטורונטו הגליון עדיין לא מופץ, אנו מחפשים גבאי או אחראי הרוצה לקנות זכויות בלי שיעור - אפשרי בתשלום.

לכבוד העורך מליצי יושר

מצרף כאן נדבתי להגליון, לא בשביל הסגולה שבה, ולא בשביל הפתגם שלכם "מקח בלייבט מקח", רק ואך למען הרבצת התורה שבה.

מתענג אני ומתפללי בבית מדרשי מאד מאד מדברין היקרים מפז בשולי הגליון, ובעיקר הערות על אבני נזר וחזון יחזקאל. אתה מקיים בזה מה שאמרו חז"ל דיש לומר דברים שיהיו ערבים על שומעיהן, כדאיתא במדרש (שמות רבה פ"ו כי תשא): כל מי שהוא מוציא דברי תורה, ואינן ערבים על שומעיהן, נוח לו שלא אמרן.

אלפי תודות - שלך לנצח

א.א.ש.

טאמס ריווער

הנותר נשרף?

הרעה". וזהו שאמרו במ"ק שם: כתיב (איוב ה:כו) "תבוא בכלח אלי קבר", "בכלח" בגימטריא שיתין הו, ע"כ. ד"בכלח" אותיות "בל כח", כי מששים ולמעלה תש כחו ומתמוטט והולך עד שובו אל בית עולמו. (קומץ המנחה דרוש להספד).

לע"נ הר"ר פסח הערץ ב"ר בנימין בערמאן זצ"ל י"א צ"א סיון

בפחות מכזית וע"י קטן. אמרו ביומא (דף לט.) בנוגע אכילת קדשים, דמתחלקים לאנשי המשמר אפי' דכל כהן קיבל פחות מכזית. והקשה האבני נזר (א"ר"ח ס' ת"ג), דהיאך מקיימים הכהנים מצות אכילת קדשים בפחות מכזית, והלא אין אכילה בפחות מכזית. ותיירך, דאכילת קדשים שאני מאכילת מצה וכדומה, דדוקא היכא דהמצוה הוא על הגברא שיאכל כגון מצה, אז בעינן כזית, אבל באכילת קדשים המצוה היא שהקרבת יהיה נאכל, ואין זה המצוה על הגברא לבד, לכן אפשר לצאת גם בפחות מכזית. וז"ל: אמרו ביומא דלפעמים היה מגיע לכל כהן משתי הלחם פחות מכזית, ואעפ"כ היה נתקיים מצות אכילה, משום דסוף סוף השתי לחם נאכלו, ואין המצוה שהכהנים יאכלו, רק שהלחם יאכלו לכהנים, עכ"ל.

"וכ"כ בבית הלוי (ח"א ס' ב') וז"ל: בפסח ומצה היו החיוב על האדם, שהוא מחויב לאכול פסח, ומש"ה אם אכל פחות מכזית לא שמה אכילה והוי כלא אכל פסח, אבל מצות אכילת קדשים הא לא היו המצוה כלל על אדם מיוחד, דהא לא הוי חיובא ארקפתא דגברא, רק המצוה דבשר קדשים יהיו נאכלין, ומי שיש לו בשר קודש הרשות בידו ליתנו לאחר לאכול,

אבל עדיין אינו מובן, דאה"נ דבקדשים המצוה הוא שהקרבת יהיה נאכל, אבל ס"ס בעינן לזה **אכילה**, דהרי בעינן אכילה כדי שיחשב שהקרבת נאכל, ואילו פחות מכזית לאו אכילה הוא. ונראה דהאבני נזר סובר דבאמת גם פחות מכזית חשיב אכילה, ורק במקום דהמצוה היא על הגברא שיאכל, בעינן שיאכל כזית, ולא במקום שהמצוה הוא שהקרבת יהיה נאכל?

והנה קיים שני סוגי מצות: א) מצות תפילין ציצית מצה שופר וסוכה וכדומה, דמלבד המצוה, אין כלום, דהאוכל מצה ולא קיים המצוה כגון שהיה לו היפך כוונה (-שנתכוין שאינו רוצה לקיים המצוה), לא הועיל כלום באכילתו. ב) מצוה דמלבד קיום המצוה, יש בעשייתה תוצאה ותועלת, כגון מצות שחיטה וטבילת כלים וקידושין וגירושין וחליצה והפרשת תרומה, דגם אם אינו מקיים המצוה כגון שיש לו היפך כוונה, מ"מ כל שעשה המעשה כראוי, הועיל מעשהו להתיר הבהמה והכלל, ולפעול חלות קידושין וגירושין וחליצה והפרשת תרומה.

וכתב האב"ל, דמצות אכילת קדשים הוא כסוג המצות דיש לה תוצאה ותועלת אף בלי קיום המצוה, דזה דין על הקדשים שצריך שיאכלו ע"י כהנים, דמלבד המצוה שמוטל על הגברא לאכול הקדשים, דין הוא בקדשים גופא שזקוק אכילת כהן, וגם אם הכהן אינו מקיים המצוה כגון שיש לו היפך כוונה, מ"מ נאכל הקדשים כראוי ע"י כהן.

וכיון דאכילת קדשים אינו תלוי בקיום המצוה של הגברא, לכן מועיל לזה אכילת קטן (כדאמרו בזבחים דף צט.), דאה"נ דהקטן לא קיים המצוה, דאינם בני חיובא, וכמו שאר מצות שהקטן עושה דאינו מקיים בזה כלום, מ"מ חשיב דהקדשים נאכלו ע"י כהנים. וז"ל: כיון דאין המצוה שהכהנים יאכלו, רק שהלחם יאכלו לכהנים, על כן אף ע"י אכילת קטן מתקיים מצות אכילת קדשים עכ"ל.

וכ"כ האבני נזר בסימן שכ"ג (אות ז') וז"ל: הנותר בעצמו יש עליו חיוב שריפה, [דאין זה מצוה על הגברא לחוד, רק הנותר בעצמו טעון שריפה], רק שהאשה אינה מצווה בשריפתה, מכל מקום בשריפתה, נתקיים המצוה בנותר שנשרף. למה הדבר דומה, לקטן שאכל קדשי קדשים, דלא נתבטל העשה ד"ואכלו אותם אשר כופר בהם", דמכל מקום הקדשי קדשים נאכלו, והכא נמי

וג"כ נתקיים מצוה זו, וא"כ הרי גם באכל כל אחד פחות מכזית מ"מ הא הקדשים נתאכלו, עכ"ל. ועיין מנח"ח מצוה ק"ב ומצוה קל"ד.

² וכן נראה ממה שכתב הפמ"ג (בפתיחה להלכות שחיטה שורש ב') וז"ל: לא אמרינן דכ"מ שנאמר אכילה דהוא בכזית, אלא במניעה או בציווי כמו בערב תאכלו מצות, משא"כ באכילת רשות, גם פחות מכזית הוי אכילה, עכ"ל. הרי דסובר דגם פחות מכזית חשיב אכילה. אבל בש"ת שם אריה (י"ד סימן ב'), ודעת תורה (הלכות שחיטה פתיחה אות י"ח) מפסקים בזה. והנה רש"י (סוכה לה. ד"ה ומאן) כתב, דאתרוג של טבל שאסור באכילה, מיקרי ד"אין לו היתר אכילה" ולכן אינו כשר לנטילה, דלא הוי "לכס". והעיר בש"ת שואל ומשיב (תניינא, ח"ב סימן ב'), דלפי ר"ל (יומא עג.) דאמר דחצי שיעור מותר מן התורה, הרי יכול לאכול את הטבל מעט מעט פחות משיעור כזית (ולהפסיק בין אכילה לאכילה כשיעור כדי אכילת פרס, ואז אין האכילות מצטרפות), ושפיר יש להחשיב אתרוג של טבל כמי שיש לו בו היתר אכילה, ע"ש תירוצו. וקושיתו מובנת רק אם נאמר דאכילה פחות מכזית חשיבא אכילה, אלא שלגבי מצות ואיסורים אמרינן דאינו מקיים המצוה ואינו עובר על האיסור בפחות מכזית, דאז אפשר לומר כדבריו שמיקרי דיש לו "היתר אכילה" ע"י דיכול לאכול פחות משיעור כזית. אבל אם אמרינן דפחות מכזית אינו חשיב "אכילה" בכלל, א"כ בודאי שאין כאן "היתר אכילה" ע"י שיאכל פחות משיעור.

³ והנה הגר"ח (פ"ה קרבן פסח ה"ז) כתב, דקטן אינו מופקע מ"קיום" המצוה, דבאמת בכחו לקיים מצות, רק הוא מופקע מ"מעשה" המצוה, דמעשה הקטן אינו חשיב "מעשה מצוה", וממילא אין לו קיום המצוה, דקיום המצוה נובע מהמעשה המצוה. אבל במצוה דיש לה תוצאה, נובע קיום המצוה מהתוצאה, ולא ממעשה המצוה, ולכן בקרבן פסח, דמלבד המעשה המצוה, יש בזה תוצאה, מה שהקרבת נקרב עבורו ועולה לו, לכן גם הקטן מקיים המצוה, עכ"ד. ולפי"ז היה באכילת קדשים הקטן המצוה, כיון דקיום המצוה נובע ממה שהקדשים נאכלו ע"י כהן. וראה ברכת הבית (חלה פ"ב מ"ז).

לע"נ הגאון ר' שמואל ב"ר מנחם דאנאט זצ"ל מפרעשבורג יא"צ ג' סיון

וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר והארץ אזכר. ונודע מה שפירש השל"ה הק' דגם פסוק זה הוא חלק מן התוכחה, שהיו להם אבות הקדושים וראו התנהגותם ומסירת נפשם, ואעפ"כ לא הלכו בדרכם. ובזה פירש בספר עיר שושן תפלת משה לאחר חטא העגל, שאמר (דברים ט:כז) "זכור לעבדך לאברהם יצחק וליעקב אל תפן אל קשי העם הזה", שהש"ת יזכור זכות אבות, ותהיה זכות אבותם מסייעתם, אבל "אל תפן אל קשי העם הזה", דהיינו שלא יזכור זכות אבות כשבא להזכיר מעשיהם לרעה, וזהו "אל תפן אל קשי העם הזה", עכ"ל.

ובזה יש לפרש מה שמתפללים בתפלת בריך שמייה "ולוהי אנא פקידא בגו צדיקא למרחם עלי ולמנטר יתי", ויש לדקדק דה"ל למימר "ולמרחם עלי" באות ו' המוסיף. אמנם לפי זה נכון שלפעמים יהיה לרעה אם היא נחשב עם כל הצדיקים ומעשיהם. ולכן אנו מפילים תחנונינו שיזכור רק לטובה ולא לרעה, וזה שאומרים "ולוהי אנא פקידא בגו צדיקא למרחם עלי", שרק באופן זה יהיה פקידה עם הצדיקים שיהיה באופן של "למרחם עלי".

לזכות ש.ה.ב.מ. ה. להצלחה בכ"ע ונחת קדושה מכל יו"ח

אם בחקותי תלכו. בתו"כ: שתהיו עמלים בתורה. וצ"ב לשון "עמלים" דנקט, דהול"ל "תהיו לומדים התורה" ונראה לי ע"פ מה שכתב בבאר שבע (אשכנזי, פ' בהר) בשם קדמונים, דהיות דג' מתנות טובות נתנו לישראל ע"י יסורים ארץ ישראל, תורה ועוה"ב (ברוכה ה.), א"כ איך מתקיים הברכות. אלא כי עסק התורה עולה במקום יסורים לסלקם, וזה שכתב "אשרי הגבר אשר תיסרונו יה", ע"י "ומתורתך תלמדנו" (תהלים צ"ד), שהתורה הוא תחת היסורים. וכן משמע בגמרא שם "כל העוסק בהורה יסורים בדלים הימנו, שנאמר ובני רשף יגביהו עוף".

ונראה דיותר מסתבר שאם לומד תורה בעיון, נמצא יש לו עמל ויסורים בתורה, דאז בלי ספק שמסלק בזה כל היסורים, כי די לו ביסורי גיעה בתורה. וזה "אם בחקותי תלכו" להיות "עמלים" בתורה דייקי, אז "ונתתי גשמיכם בעתם", דלא יחסר מן גשמיית כלום, "ונתנה הארץ יבולה" מרומז בזה קנין ארץ ישראל, "והתהלכתם בתוככם" זה עוה"ב, כדאמרו בתו"כ: אטייל עמכם בגן עדן. (תורת יחיאל).

אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו. היינו כל תהלוכתם יהיה "בחקות", בשביל חוקותי, לתכלית "ואת מצותי תשמרו", וכעין הכתוב "בכל דרכיך דעה" (משלי ג'), וכמו שכתב הרמב"ם (פ"ג הלכות דעות), ואז יש חילוק, כי בגופי מצוות אף אם כשעוסק בהם אינו מכוי, עכ"פ מצוה קא עביד, דעביד פקודא דמרא (והיינו למ"ד מצוות אין צריך כוונה), משא"כ בדברי הרשות אם מכוי ע"ד "בכל דרכיך דעה", אז נעשה זה מצוה.

וזה י"ל כוונת המדרש רבה (פרשה ל"ה) "אם בחקותי תלכו, הה"ד חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך". כלומר דעל ידי שאני מחשב אפילו בדרכי הרשות לתכלית מצוה, בזה "ואשיבה רגלי אל עדותיך", דאני מהפך הרשות למצוה ממש. וכן י"ל מהמשך דברי המדרש שם: "אמר דוד רבש"ע בכל יום

דבר שצריך שיוקדם דבר לדבר, אם אפשר לעשות בבת אחת

לכבוד עורך הגליון הכי נפלא "מליצי יושר".

הבאתם בגליון מספר כ"ד (ויגש, תשפ"א) חידושו של האבני נור שכתב וז"ל: העושה שני דברים בבת אחת, נחשב כל אחד כאילו עשהו לאחר השניה, ולכן המקדש שתי אהיות אינם מקודשות (קידושין נא:), דנחשב קידושי רחל כאלו היה אחר קידושי לאה, וכן גיטה וידה באין כאחת [חשיב דכל אחד בא אחר השני, לכן היכא דלא אמרינן הכלל של גיטה וידה באין כאחת, לא מהני, דחשיב דידה באה לאחר קבלת הגט], עכ"ל.

מעוניין אני לדעת אם זה דבר שחידש האבני נור, ושאר אחרונים סוברים באופן אחר, או דזה דבר פשוט מוסכם כפי כל, נא לענות, כי עסוק אני בכתיבת מאמר ארוך בענין זה.

בשורות משמחות

מ.ז. רסקין. קרוין הייטס

תגובת המערכת

על חידושו של האבני נור שני דברים שנעשו בבת אחת חשיב כל אחד דעשה לאחר השני, מצאנו בספרי הגאון ר' יוסף ענגיל שחולק על זה, וסובר דאם נעשו שני הדברים בבת אחת, אז אמרינן דלא נעשה דבר אחד מאוחר מחבירו, אבל ג"כ לא נעשה קודם חבירו.

דביצוינים לתורה (כלל ל"ה) חקר בכל דבר שהזכור בו קדימה ואיחור, והיינו שצריך שיוקדם דבר לדבר, אם בעינן דוקא להקדים דבר לחברו, או שלא יהיה מאוחר מחברו. וכתב דנפ"מ אם נעשו שני הדברים בבת אחת, דאז אע"ג דלא נעשה דבר אחד מאוחר מחברו, אבל ג"כ לא נעשה קודם חברו. דאם נקודת הכובד הוא להקדים דבר לחברו, הרי לא הקדים, כיון דעשאו בבת אחת. אבל אם נקודת הכובד הוא שלא יאחר הדבר, אז כיון דעשאו בבת אחת, הרי לא נעשה הדבר מאוחר מחברו, ע"ש בארוכה.

הרי מפורש מדבריו דסובר דבנעשו שני הדברים בבת אחת, לא נחשב דנעשה דבר אחד מאוחר מחבירו.

ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות". שכן עשה דוד, דגם בעת שהלך לעסקיו היה כוונתו לשמים, ועשה רצון ה' בזה כאחד ההולך לבהמ"ד.

ועד"ז אפשר לומר, כי אף דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין לו:), היינו דוקא על מצוה שצוה הקב"ה, שהשכר לפי המצוה, ולא יספיק כל העולם שכרו. משא"כ אם מהפך דבר רשות למצוה, יקבל שכרו על זה גם בעוה"ז, ועל ידי כך "ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה". (תורת יחיאל).

לע"נ הר"ר יחיאל בן הרה"ג ר' אהרן הלוי טויבער זצ"ל אבד"ק באטורקעס בעל ה"יד אהרן", יא"צ כ"ז אייר

עירוני. השלטי הגבורים (ע"ז דף ד. מדפי הר"ף אות א') הביא דברי רבינו חננאל, שכתב דאע"ג שאסרו חכמים להקדיש בשבת (ביצה לו:), לא אסרו להקדיש אלא כלי ידוע משום דמחזי כמקח וממכר, אבל לא אסרו לחייב אדם עצמו לגבוה בדיבורו. והקשה הר"ן דאכתי איכא "ערכי עלי" שאינו מקדיש כלי ידוע, ואפ"ה אמרו (שם) דאין מעריכין בשבת.

וכתב השלטי הגבורים, וז"ל: אינו נראה לי קושיא, ד"ל דגם האומר "ערכי עלי" הוא מקדיש שפיר כלי ידוע - דהיינו גופו ועצמו שהוא מקדישו, אלא שפודהו אח"כ מיד ההקדש בדמי ערכו, ודמי למקח וממכר, משא"כ במחייב עצמו לתת כך וכך לגבוה מידו, [אינו מקדיש כלי ידוע ולכן מותר בשבת], עכ"ל.

וביאר הגר"י ענגיל (גבורות שמונים אות מ"ט) כוונתו, שגדר ענין ערכין הוא חלות מהות קדושה על הנערך, והוא מין ומהות קדושה דאינה אוסרת ומחייבת את נושאה בשום דבר, דהאומר "ערכי עלי" משים מהות קדושה זו על עצמו, ומתחייב ג"כ בדיבורו לפדות הקדושה על דמי הערך. ולכן אף דבעלמא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, מ"מ האומר "ערך פלוני עלי", חל שפיר מהות קדושה זו על אותו פלוני, אחרי שאין אותו פלוני נאסר ומתחייב בשום דבר.

וז"ל: ערכין הוא חלות מהות קדושה על הנערך, ונתנית דמי הערך הוא פדיון הקדושה, וכיון דבכח אדם להעריך גם את חבירו ולומר "ערך פלוני עלי", א"כ על כרחך דאפשר לאדם להתפיס מהות גם בשל חבירו - כל שאין מפסיד לחבירו בדבר, ועל כרחך גם מהות קדושה דערך, היא ג"כ מהות קדושה שאינה אוסרת בשום דבר, דאל"כ האומר "ערכי עלי", יהיה אסור ליהנות ממנו או איזה דין אחר, והרי דינו שוה עדיין לשאר אדם, ועל כרחך דהיא מין ומהות קדושה דאינה אוסרת ומחייבת את נושאה בשום דבר, ורק דיש למהות קדושה זאת פדיון בדמים, וכך הדין שהאומר "ערכי עלי", משים מהות קדושה זאת על עצמו ומתחייב ג"כ בדבורו לפדות הקדושה ע"י דמי הערך. ולכן ג"כ גם באומר "ערך פלוני עלי" חל שפיר ג"כ מהות קדושה על הפלוני, אחרי שאין הפלוני נאסר ומתחייב בשום דבר ע"י מהות הקדושה הזאת שעליו, ואינו נפסד בשום דבר, ומתחייב ג"כ המעריך בדבורו לפדות הקדושה היא בדמים.

לע"נ הרה"צ ר' יואל זוסמאן מעריך ב"ר דוד צבי זצ"ל יא"צ ב' סיון

אם בחקותי תלכו. כתב האוה"ח הק': "אם בחקותי" תעסקו, אז "תלכו" - יהיה הרשות בידכם מתי שתמצאו לילך מעוה"ז, ואין מעכב בידכם, כי

¹ כבר כתב כן בשערי תשובה לרבינו יונה (שער ד' ד"ה יא ואם) וז"ל: מצות תלמוד תורה לשם שמים מגין מיסורים, דאם היה רגיל לקרוא פרק אחד ביום יקרא שני פרקים (מדרש רבה ויקרא כ"ה א'), דמלבד זכות התורה שתגן עליו מן היסורים, עוד כי ישית עמלו בתורה וטרחה בו ואשר תדד שנתו מעיניו יעלה לו במקום יסורים, עכ"ל. וע' ארוחת צדיקים (שער התשובה ד"ה השבעה עשר).

לכבוד עורך הגליון

בנוגע מה ששואלים איזה אנשים במכתביהם להגליון, דקשה להפוך מזל לטובה, דצריכים לזה הרבה זכותים, וקשה לומר דללמוד ספרים אלו יועיל. חישבתי דכדאי להביא הסיפור שמובא באביר הרועים אות ר"י מהאבני נזר ומגודל כחו לעזור ולהושיע הנדכאים. וז"ל:

סיפר לי החסיד הגביר ר' משה ענגעלמאן נ"י מווארשא ששמע מפיו של הרה"ק איש אלקים נורא מו"ה ר' יחיאל מאיר זצ"ל מגאסטנין שאמר על רבינו האבני נזר זצ"ל בזה"ל "ברור אצלי כשמש המאירה בצהרים כי כמו שפוסק ואומר 'התורה יוד הלזה' למטה, כן מסכימים בשמים".

והיה זה בעת עובדא שקרה לאביו הרה"ח הגביר העצום מפורסם בצדקת פזרונו בישראל ר' יעקב ענגעלמאן ז"ל שהיה לו בית מלאכת יו"ש, והוביל הי"ש לחו"ל, והלשינו עליו שמעלים פריעת המס מן הסחורה שגומר בבית מלאכתו, ובאו הממשלה פתאום אל ביתו וחתמו כל הפנקסאות שבביתו, וגם הפנקס הגדול ששם היה נרשם סכום הסחורה שנגמרה אצלו, כדי שע"י פנקס זה, והפנקס שהיה על הגבול, ידעו אם לא היה העלמה, וחתמו הכל עד שיהיה החקירה ודרישה בזה ע"י השלטון.

ובא הגביר הנ"ל לפני האבני נזר בבכיה שיתן לו עצה מה לעשות. ושאל אותו האבני"ז שיאמר לו האמת אם העלים מה או הרבה, ואמר לו הגביר הנ"ל שהיה ההעלמה גדולה מאד, עד שבאם ח"ו יהיה נמצא הדבר לא יספיק לו כל הונו ורכושו הרב בעד הקנס שמגיע עבור זה לפרוע, ויהיה נשלח ח"ו עוד אל ארץ גזירה. וכשמוע האבני"ז זאת התבהל מאד, אך אחר איזה דקים ענהו ואמר ברעש: "אך הנה ימינם הוא ימין שקר, ואין להם שייכות להאמת, ממילא לא יהיה להם כח להגיע גם כאן אל האמת שבדבר", ופטרנו לשלום.

ויען שהסכנה היה גדולה, לא נחה רוח הגביר הנ"ל עוד בזה ונסע אל הרה"ק מגאסטנין זצ"ל, וכשמוע הרה"ק מצב הדבר, התבהל ג"כ מאד, ולא היה יכול לשית עצות בנפשו, ויען שידע הרה"ק מגאסטנין שהגביר הנ"ל הוא ג"כ מאנ"ש של האבני"ז, שאלו אם היה כבר אצל רבו אודות זה, ומה אמר לו הוא, ויהי כאשר שמע דברים הנ"ל שאמר האבני"ז, התפעל הרה"ק מגאסטנין מאד, ואמר על המצאה כזו בודאי צריכים להיות צדיק ועילוי כמוהו, והפליג לדבריו הקדושים, ואמר אז דברים הנ"ל שברור בעיניו כי כמו שפוסק התורה היוד הלזה, כך מסכימים למעלה בשמים.

וכן היה אח"כ, כשבא שופט גדול מעיר המלוכה של רוסיא להחקירה ודרישה הלזו, וחשבו כל סכום הי"ש שבכל דף ודף אם הוא מכונן עם הסכום שבפנקס שהי' על הגבול, ויהי כאשר עמדו באמצע הפנקס, פתאום אמר השר השופט הגבוה לשארי שרים שעמדו שם: "הנה עד כאן אנו רואין שהכל מכונן כראוי, ומסתמא גם להלן הוא כן, ולכן למה לי לטרוח עוד בזה בחנם", ותיכף נטל הקולמס וכתב בעצמו על הדף ההוא שנגמרה כל חקירה והכל נמצא מכונן על צד היותר טוב.

ואמר הגביר, שאם היו מהפכים הדף ההוא, כבר היו רואים שם התחלת המעל הנורא ההוא, ומשם והלאה לא הי' מכונן סכום הסחורה כלל, והיה לנס, ונתקיים שלא עמדו על האמת כמו שגזר ואמר מעיקרא רבינו האבני"ז איש האמת ז"ע.

ברכות לרוב

מנאי משה לייב ברויער. ירושלים

והנה אומרם ז"ל (שבת קנא:): אין חיה שולטת באדם אלא אם כן נדמה לה כבהמה, ונראה משום דלשה"י גורם חולי שגעון לחיה רעה לעזוב מקומה ולהכנס לישוב, או שאותו המזיק הנברא מלשה"ר מושכה לישוב. אך כשיש לה שליטה לשלוט באדם, הלא היתה יכולה להשיג אפילו שאר בני אדם, כאומרם (ב"ק ס.) כיון שניתן רשות למשחית שוב אינו מבחין, לכן עשה השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו שלא תשלוט אלא בבהמה. ואדם החוטא בלשה"ר הרי דיבור שלו גרוע עוד יותר מבהמה שאינה מדברת, ולכן נדמה להחיה כבהמה ושולטת בו רח"ל. מכל זה נלמד דאם האדם יתקן דיבורו בתורה ותפילה לא יהיה שליטה לחיה רעה להכנס לישוב, וזהו שאמר הכתוב ד"אם בחקותי תלכו", אז "והשבתי חיה רעה מן הארץ".

לע"נ הר"ר מנחם משה ב"ר אברהם פעלזנבורג זצ"ל יא"צ ב' סיון

וכל ערך יהיה בשקל הקדש. תנן בערכין (דף ז:): "אין נערכין בערכין פחות מסלע", דאף עני שאין ידו משגת ליתן הערך המחויב, ולכן נותן כפי השגתו, ואינו יכול לפחות מסלע, דכתיב "וכל ערך יהיה בשקל הקדש", שכל ערכין שאתה מעריך לא יהו פחותין משקל.

וכתב בחזון יחזקאל (פ"ב ה"ז בבאוריים): זה לשון הכתוב שם: "וכל ערך יהיה בשקל הקדש, עשרים גרה יהיה השקל", דאילו על עצם השקל כבר אמר קרא "עשרים גרה יהיה השקל" ולמה נאמר עוד "בשקל הקדש". אלא האי "בשקל הקדש" אערך קאי, שכל ערך יהיה בשקל הקדש ולא פחות.

רק בעלים עושים תמורה. איתא בתמורה (דף ט.), דאם אינו בעלים על הקרבן אינו יכול

להמיר בו, משום דאינו יכול להתפס בדבר שאינו שלו. ונראה, שענין תמורה הוא שהממיר מכיין שבהמת חולין תהיה תחת בהמת קרבן, ובהמת קרבן תצא לחולין, ובהמיר בשל חברו, אין בכחו להוציא קרבן חברו לחולין - אפי' בלי האיסור של תמורה, ולפיכך אין תמורתו תמורה. (חזו"י תמורה פ"א ה"א).⁷

שפע תפילין - געווינט 7000 קעש!

רעדט נישט מיט די תפילין שיקט אונז אייער טעלפאון נאמבער און נאמען, איר גייט אטאמאטיש אריין אינעם גורל mytefillin@gmail.com 716-232-2494

⁷ וכ"כ הרש"ש שם, ובקובץ שיעורים (ח"ב סימן מ"ד) מבאר באופן אחר, דבתמורה הקדושה נמשכת מזה הקרבן, וצריך להמשיך קדושת הקרבן על החולין, וזה אינו יכול לעשות בלא רשות הבעלים.

הצדיק הוא כמו שדר בבית ועליה, ומתי שרוצה עולה, ע"ד. ויש להעיר הא דכתיב במלכים (א' י"ח) דאליהו הנביא מאס בחיים וביקש למות ולא היה יכול למות, והא ודאי מגדולי הצדיקים היו. ואולי המשועבד לצבור שאני, דאינו יכול להסתלק מן העולם כל זמן שצריכים לו.

אם בחקתי תלכו. פירש"י שתהיו עמלין בתורה. וחושב בין הברכות "והשבתי חיה רעה מן הארץ". ויש לדקדק איך זה מדה נגד מדה שבאם יעסקו בתורה לא יהיה רשות לחיה רעה להיות בארץ ישראל.

ו"ל ע"פ דברי הרד"ק עה"פ (ישעיה יא:): "ואריה כבקר יאכל תבן", דבשעת הבריאה לא היה טבע החיה לטרוף טרף, דהא כל הברואים נבראו זכר ונקבה, ואם היה נטרף אפילו אחד מהם, היה העולם חסר אותה בריאה. וכן בימי נח שניצולו רק שנים מכל חי לחיות זרע על פני האדמה, אם היה נטרף שור או פרה היה מינם בטל מן העולם, אלא אח"כ בחטאת בני אדם נולד טבע הטריפה בבעלי חיים.

והנה הקב"ה ברא ד' מינים: דומם צומח חי מדבר, וכל אחד מעולה מחבירו כידוע, אך במה תוגדל מעלת האדם על הבעל חי, הלא לא בכח יגבר איש, דאדרבה הבעלי חיים חזקים ממנו. אבל יחוסו הוא שהוא מדבר, מה שבכל מין הבעלי חיים אין אפי' אחד שידבר צחות כבני אדם. אבל ע"י לשה"ר ושאר דיבורים אסורים לא זאת שאינו מעולה מהבעל חי, אלא שנעשה גרוע מכולם ונדמה לכלב נובח, כאומרם (פסחים ק"ח): כתיב "לכלב תשליכון אותו", וסמיק ליה "לא תשא שמע שוא", דבעל לשה"ר ראוי להשליכו לכלב, או לנחש, כאומרם (דברים רבה פ"ה ט') עה"פ (קהלת י"א) "אם ישוך הנחש בלא לחש", שהנחש היה בעל לשה"ר הראשון שדיבר לשה"ר על בוראו (בראשית רבה פ"כ א').

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$180 פאר גליון מליצי יושר

וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון** - ווארשא, **אבני נזר** - סוכאטשוב, **ילקוט סופר** - פאקש, **לב העברי** - הר הזיתים, **ר' יוסף ענגיל** - ויען, **בן לאשרי און חזון יחזקאל** - הר המנוחות אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקח בלייבט מקח"!

הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר יוסף מרימנוב זי"ע אמר:

בעודי בחיים אני מנענע עם כל העולמות, ולאחר פטירתי אחזיק טובה למי שידליק נר לטובת נשמותי (ספר מנחם ציון).

נתפרסם ע"י הרה"ח המפורסם ר' מרדכי יצחק סאמעט שליט"א